

تۆ کوره‌که‌ی جاران نیت؟!

هینمن مه‌لا عه‌بدو‌للا

خه‌ریکه‌ هه‌ره‌شه‌کانی ئه‌مریکا بۆ لیدانی عیراق خۆی له‌ سالیك نزیك ده‌کاته‌وه‌، له‌و ماوه‌یدا به‌ جددی جه‌خت له‌سه‌ر گورین و لادانی رژیمی سه‌ددام و جینشینکردنی حوکمیکی دیموکراتیانه‌ له‌ عیراقد ده‌کرت و چاوه‌کانیش له‌ سه‌رتاسه‌ری دنیا دا رووه‌و سه‌ته‌ره‌کانی بریاردانی ئه‌مه‌ریکین، هه‌مو‌لا چاوه‌روان دواین ئاماره‌ بۆ ده‌سه‌پیکردنی تۆپه‌راسیۆنه‌کان بیه‌نن. خه‌لکی باشوری کوردستانیش به‌ حوکمی به‌سه‌راوه‌ییانه‌وه‌ به‌و باس و خواسانه‌وه‌ گۆی‌یان بۆ لیده‌ده‌ری و لینه‌داری ده‌زگاکانی میدیای جیهانی راداشتوه‌ و ده‌یان‌ه‌وت شتیك ده‌رباره‌ی خۆیان بیه‌ستن: ئه‌ری چاره‌نووسی ئه‌مه‌ چیی لیدی؟ له‌ پاش لیدانه‌که‌ ئه‌و ته‌جربه‌یه‌ی گیشتوه‌ته‌ قوناغی هه‌ره‌زیی وک عاده‌تیکی میژووبیانه‌ له‌ بار ده‌بیت یان زیت‌ په‌ری پیده‌دیت؟ ده‌بی ئه‌مریکا وک سالی 1975مان به‌ سه‌ر نه‌هینتیه‌وه‌؟ یان باره‌که‌ گوراه‌وشتی وا روونادات؟..

پرسیاره‌کان زۆرن و وه‌لامه‌کانیش یان له‌ دۆسیی سیاسییه‌ رازگه‌ه‌کانی خۆماندا، یانیش له‌ ئه‌و دیسکیکی کومپیوته‌ره‌که‌ی پزیدیت بووش دان، بۆیه‌ش هه‌م من و هه‌م ئه‌وه‌ش هه‌رچی بیلین هه‌ر مه‌زنده‌ی شخسی ده‌بن، که‌وابی با تۆزیک واقیعیین یین. به‌ش به‌ حالی خۆم زۆرم هه‌ولدا ئه‌گه‌ر له‌ ری ئه‌ته‌ر نیه‌وه‌ش بیت سو‌راغی هه‌والی دلخۆشکه‌ر و زانینی نه‌ینی به‌کان بکه‌م، به‌لام به‌ گشتی ئه‌وه‌نده‌م وه‌به‌ر ده‌ستان هات که‌: ئه‌مریکا بریاری خۆی داوه‌ له‌ عیراقت هه‌رده‌تات، سه‌بارته‌ به‌ کوردانیش به‌لینی سه‌ده‌له‌ سه‌دیان دراوه‌تی که‌ پشتیان به‌ر نادری و شتیکی چاکیشیان بۆ ده‌کرت، ته‌مانته‌ له‌ هه‌ندیک شویندا پۆلینه‌ندی به‌رژموندی به‌کانی سوپه‌ر پاوه‌ری گورمان له‌ باشوری کوردستاندا پیشان ده‌دام و ده‌ریان ده‌خست که‌ ئه‌و ناوچه‌یه‌ شتی گورهی لی‌چاوه‌روان ده‌کرت، ئه‌زیش به‌ چاوی ئه‌به‌له‌قه‌وه‌ ده‌مگوت: جا کوا قه‌ت خوا شتی وا ناکات!!

***

قسه‌یک هه‌یه‌ ده‌لیت: له‌ سیاسه‌تدا نه‌ دۆسته‌یه‌تی هه‌تا سه‌ر هه‌یه‌، نه‌ دۆزمنایه‌تی هه‌تا سه‌ره‌یش..، بۆیه‌ش جیی سه‌رسورمان نی به‌ که‌ ئه‌وه‌ی ئه‌وره‌ به‌لینی پشتیوانیت ده‌داتی سبه‌ینی خه‌نجه‌رانت له‌ پشترا لیدات، ئیدی ئه‌وه‌ سیاسه‌ته‌ و به‌رژموندی به‌کان ئاراسته‌که‌ی دیاریده‌که‌ن! کاتیک له‌ سالی 1974یشدا هه‌ر ئه‌م خاوه‌ن نیوانگی (مام سام)ی ئیستا به‌لینی هاوکاری و پشتیوانی به‌ شو‌رشی کوردان ده‌دا که‌س گومانی له‌ وه‌عه‌دەکانی نه‌ده‌کرد، که‌چی دوایش سوک و سانا پاشگه‌ز بۆوه‌ و ده‌به‌ر به‌رژموندی گوره‌تری مراندن، هینده‌شی پینه‌چووه‌یکه‌ له‌ ریکه‌ه‌رانی پیلانه‌که‌ گوتی: سیاسه‌تان ده‌هه‌قه‌به‌ر کورداندا بیره‌وشتانه‌ بوو!.. به‌لام پاش چی؟! - شوشبووبانینه‌وه‌ به‌ قورای چاکه‌ی دوایشمان ناوی!!

ئىستا نوسىنى كونه پۆلىسىكى ئىمىرىكىم له لايه كه ناوى (مايكل رۆپه‌رت)ه و له گوڤارى نىكسۇسى ئىمىرىكىدا بلاوىكر دۆتەوه، نوسىنه كه ده‌بارمى بازارگانىكر دى ده‌ستەلاتداره پايه‌بەرزەكانى ئىمىركايه به ماددى بېھۆشكەر و كومپلېك زانىارى سىر و سەرنجراكىشى تىدايه، (مايكل) باسى كومپانىاي (براون - Brown Root Halliburton Corporaiton) ده‌كات، كه به رۆبه‌ره‌كهى (دىك چىنى)ى جىنگرى سەركومارى ئىستاي ئىمىركايه و بازارگان به ئىمپراتورى تىلك فروشى دىناسن، و دىلت : ئىم كومپانىايه به هوى هەبوونى پتر له بىست هەزار كارمەند له ئۆفيسەكانىدا كه به تەواوى ولاتانى جىهاندا بلاو بوونه‌تەوه، هاوكارىه‌كى به‌رچاوى سوپايى و هەوالگىرى ده‌ولەتى ئىمىركا ده‌كات و له ئۆهه‌شدا سالانه بودجيه‌كى يەكجار مەزىيان دەداتى، بهو هۆيه‌شەوه كارىگەرىه‌كى به‌رچاوى به سەر سىياسەته دەرەكپه‌كانى ئىم ده‌ولەتەوه هەيه .

ئىنجا (مايكل) باسى كوردان ده‌كات و به ناراستەموخو بۆچونى خۆى سەبارت به پەيمەندى كورد و ئىمىركا بهو شۆيه ده‌خاته روو : كورده شۆرشگىزه‌كان زياتر له پنجا سالە سنورى ئىوان ئىفغانستان . ئىران و عىراق . توركىا دا خەرىكى قاچاغچىتى هيزرۆسنىن و لەو رىگىهوه پىداويستى به‌كانى شۆرشەكيمان داين دەكەن !! .

دواتر له شۆننىكى دىكه‌دا دىنوسىت : . . له سالى ۱۹۸۲، (پىل جابر) كه مامۆستاي زانسته سىياسى به‌كانه و يەكك بووه له هەلسورنەره كاراكانى CIA و وزارتى دەرەوى ئىمىركا، له گەلمدا كەوتە گەتوگو، ئىم پىي گوتم كه دواى مۆركردنى پەيمانامى سالى ۱۹۷۵ له ئىوان شاي پىشوى ئىران و سەددام حوسىن، ده‌ولەتى ئىرانى بىلنى دابوو واز له هارىكارى ئاشكراى سەربازى شۆرشقانه كورده‌كانى دژى سەددام بىتت و له بهرامبەردا شەتولەره‌بى بۆ بىكرتە نوقلانه . . ده‌زگى CIA له‌بەر ئىمىرى حەزى نەدەكرد ئىم هەرمە به نرەمى كوردان له دەست بدات، سوودى له تواناي كومپانىاي براون وەرگرت كه له عىراق و ئىراندا چالاكى دىنواند، بۆ ئىمىرى چەكداركردنى كوردان هەر به‌ردەوام بىت . . هتد .

هەروەسا له شۆننىكى دىكه‌دا باسى دەزگىرەكهى ده‌كات كه ناوى (ئوردىكا دۆراسى) بووه و كارمەندى CIA بووه، (مايكل) دىلت : ئوردىكا لىپرسراوى ئامادەكردن و ناردنى بارىكى گەورى چەكى جۆرى كلاسىنكوف و ئىم شانزده بووه بۆ ئىران كه دياره بۆ كوردان ئىردراوه . .

به برواي من ئەگەر ئىم زانىارى بهى دواى پان راست بىت، ئىم سەردەواى باسىكى سىر دەدات به دەستەوه، ئىمىش بهوى كه رەنگە حمەره‌زا شا بۆ ماوهيك ئىمىركاي خاپاندى و به ئىمى كوردانەوه هاوكارى سەربازى لىوهرگرتن . . به‌لام وابوبى يان وانەبووبى هىچ له مەسەله‌كه ناگورى، تازه دەسته گۆله‌كه به ئاودراوو و كوردىش خىانه‌ته‌كهى لىكراوو . !

***

زۆر كەس دەپرسیت : دەبی كەی ئمیریکا جاری شهر بدات؟، زۆر كەسیش ئەو بۆ سألینك دەچیت وەلامدەدەنمەو : سبەینی نا دووسبەیی لیدەدری . .

ئەوی راستی بیت، خەلكە سادەكە، ئەوانەیی كیشەیی دیکیمان هەن و ناتوانن موبابەعەیی ئەم جاردان و جارنەدانە بکەن، ئەگەر پرسیری واشیان بە سەر زاردابیت جیبی گلبی نین، بەلام كە رۆژنامەقانیك وا دەپرسیت، هەقە بە رووداوەكاندا بچیتەموو پەرسیت : ئەدی ئەو هەموو مقومقوو پڕۆژە بلاو كۆرنەموو كۆبونەو رێكخستەنە بۆخۆی بەو مانایە نەبە كە شەرەكە جار دراوہ؟! . . بێگومانم لەوی كە هەر كەسێك راگمیاندنێ ئمیریکێ و سیاسەتی ئیعلامیی ئەو دەولەتە بناسیت، چاك دەزانیك هەنووكە ئمیریکا (شەری تۆقاندن) لە گەل عیراقدە دەكات و هەر كاتیك ئەو شەرە ئامانجەكانی بە تەواوی پێكان، دوا قۆناغی شەر كە نیوی (شەری تەپاندن) دەست پیدەكات . سەبارەت بە كۆردیش ئەوی لە هەموو شتێك گرنگەرە دووبارە خیانت نەكۆرنەوی ئمیریکایە، دەلین ئەگەر لە ژاپۆندا كەسێك چاكیك بكات كە لیبی چاوەروانناكریت، بۆخۆی تیدەگات كە خەلك لیبی بە گومانن، بۆیش بە زەردەخەنەو دەلیت : باوەر بکەن من كۆرەكەیی جارەن نەم !! . تۆبلیبی جۆرجی بۆشزادەش وا بە ئیمە مانان بلیت؟! .